Prof. Mircea Lac

PROIECTUL CULTURAL ETNOFOLCLORIC „TABĂRA DE EDUCAŢIE ŞI CREAŢIE" (EDIŢIA a VI-a)

Locaţie : Zona etnografică şi istorică „Valea Superioară a Mureşului"

Participanţi : Elevi ai Clasei de artă tradiţională Deva, invitaţi din judeţul Sibiu şi Cluj

Perioada : 12 - 16 iulie 2017

Echipa de proiect:

Manager şi iniţiator proiect: D-nul Ciprian Nicolae Roman

Management financiar şi coordonator : D-nul Doru Daniel Ioaneş;

Coordonator ştiinţific: D-nul prof. univ. Dr. Ilie Moise;

Asistent manager, comunicare şi organizare: D-na Maria Ioaneş;

Executant proiect: D-nul Mircea Lac

Scop: ***Cunoaşterea şi înţelegerea unor elemente de educaţie pentru patrimoniu care să solicite o schimbare de concepţie şi de activare a facultăţii de a conştientiza, căuta şi descifra identitatea noastră culturală.***

Centrul de Cultură şi Artă al judeţului Hunedoara are printre obiectivele principale desfăşurarea unor programe de educaţie permanentă pentru cunoaşterea valorilor patrimoniale materiale şi spirituale. Unul dintre aceste programe a fost şi „Tabăra de educaţie şi creaţie „Valea Superioară a Mureşului 2017", în care, printr-o abordare interdisciplinară şi o manieră de transmitere a cunoştinţelor atactivă şi acesibilă, sa încercat o înţelegere a semnificaţiilor diferite înglobate în obiectivele cercetate şi o înţelegere a contextului apariţiei acestora în diferite etape istorice şi nu în ultimul rând, privind lucrurile din mai multe perspective, s-a dorit ca fiecare participant să poată emite propriile judecăţi de valoare.

Ca metode de lucru au fost folosite interactivitatea, observaţia, analiza şi imaginaţia. Sau observat şi analizat date şi obiective istorice, monumente de arhitectură medievală, rezervaţii naturale, instituţii, muzee, au fost ascultate şi interpretate legende şi povestiri legate de obiectivele cercetate, s-au realizat mai multe sesiuni interactive de lucru (worksop cu demonstraţii de lucru, învăţarea unor tehnici de ornamentare noi, discuţii, schimb de experienţă).

Motivaţia vizitelor:

Vizita la **Muzeul Etnografic Orăştie** a prilejuit vizionarea şi studierea expoziţiei temporare „Tradiţii meşteşugăreşti". A fost trecută în revistă trecerea dintr-o stare brută în una finită a unor materiale tradiţionale precum lutul, fierul, lemnul, a pieilor , a fibrelor vegetale şi animale. Au fost studiate şi fotografiate machete de instalaţii şi diorame cu portul popular şi locuinţa tradiţională.

La **Fares Orăştie** participanţii taberei au înţeles cum din plantele aflate în jurul nostru se poate ajunge la o cană de ceai înmniresmat, cum se naşte linguriţa de sirop vindecător, de unde primesc parfumul uleiurile esenţiale sau ce se ascunde în miraculoasa capsulă de medicament. Aici ne-am dat seama cel mai bine ce înseamnă plantele medicinale, istoria lor, ce drum trebuie să parcurgă o plantă medicinală şi în ce condiţii poate ea deveni un medicament eficace.

Complexul bisericesc (Biserica Romano-Catolică „Mânăstirea Franciscană" şi Biserica Evanghelică) se află înconjurate de zidurile cetăţii. Cetatea Orăştiei avea iniţial o mică fortificaţie (înainte de anul 1000) numită Varoş (oraş în ungureşte, de unde chiar şi astăzi, locuitorii de pe valea Geoagiului zic: „ -Mă duc la Oraş"). Aici arheologii au găsit fundaţiile unei biserici rotunde (denumită Rotonda de la Orăştie), asemenea Rotondei de la Geoagiu, ambele construcţii datând din secolul XI, fiind unele din cele mai vechi locaşuri de cult de pe teritoriul României. După ridicarea de către saşi, în secolul al XIV-lea a bisericii, azi reformată, locuitorii au dezvoltat fortificaţiile în jurul acesteia. Mai târziu a fost ridicată şi a doua biserică. Ambele edificii sunt adevărate valori istorice, culturale şi arhitecturale.

Casa Memorială Lucian Blaga din Lancrăm, reprezintă universul copilăriei marelui poet, dramaturg şi filozof Lucian Blaga. Aflată pe Uliţa Veche din satul Lancrăm, aici se păstrează încă vie imaginea familiei Blaga prin mobilierul păstrat intact, tablourile şi fotografiile de familie expuse şi nu în ultimul rând manuscriselor poetului. De asemenea, pe lângă piesele de mobilier al familiei, pot fi văzute un război de ţesut, un cuptor de lut, ulcioare, ştergare, perini şi feţe de masă. Şura a fost transformată într-o clădire modernă ce deţine o mică bibliotecă, o sală pentru diverse activităţi şi spaţii de cazare.

Biblioteca Batthyaneum din Alba Iulia, filială a Bibliotecii Academiei Române, cu o vechime de peste 200 de ani, alături de Observatorul astronomic, constituie un fond - tezaur de cultură europeană şi mondială. Biblioteca deţine peste 635.000 de volume, între care se remarcă colecţia de manuscrise şi carte veche, cea mai importantă din România. Dintre cele 600 de incunabule (cărţi tipărite înainte de 1500, foarte vechi şi preţioase) ies în evidenţă „Codex Aureus" scrisă cu litere deaur în jurul anilor 800, „Biblia Sacra" din anii 1200,

„Heroides" a poetului Publius Ovidius Naso, „Palia de la Orăştie" şi altele. Contactul cu această celebră bibliotecă devine *„o vizită miraculoasă pe tărâmul puţin cunoscut al cărţilor rare şi al astronomiei medievale"*

Cetatea ţărănească Câlnic ocupă un loc special între cetăţile ridicate de saşi în Transilvania. Este una dintre cetăţile cele mai vechi (sec. XIII) şi mai interesante din România. Actualmente restaurată, împreună cu Biserica evaghelică face parte din patrimoniul mondial UNESCO. În spaţiile din cetete sunt organizate anual mai multe expoziţii documentare şi de artă, iar capela a devenit aula în care se desfăşoară simpozioane, colocvii şi conferinţe. Cetatea ţărănească a saşilor din Câlnic este considerată de vizitatorii străini drept „o bijuterie medievală"

Comuna Cut este spaţiul reprezentativ pentru satul vechi românesc care şi-a păstrat încă obiceiurile şi tradiţiile, rânduielile şi valorile morale, precum şi preţuirea, respectul şi recunoştinţa faţă de vrednicii înaintaşi. Atestat documentar încă din secolul al XIII -lea (cam din acelaşi timp cu Deva), Cutul dezvăluie, prin vestigiile arheologice descoperite (ceramică din epoca bronzului, resturi de apeducte romane, etc.), străveche locuire. Istoria mai veche sau mai recentă a Cutului este bine stocată şi etalată de monumentele comunei (conacul Bethlem, Biserica din localitate, cimitirul cu crucile monumentale ale oamenilor de seamă ce au trăit aici). În conacul Bethlem, actualmente Casa Parohială, fiinţează o expoziţie etnografică, tot aici se poate vedea , în cadrul „Colecţiei Ilie Moise" gospodăria ţărănească de odinioară, precum şi date legate de reprezentanţii celor mai importante familii ale Cutului, figuri de seamă în istoria locală şi naţională (Albinii, Dăianu, Bitea, Brate, Velţianu ş.a.).

Râpa Roşie declarată rezervaţie naturală (geologică şi floristică) este vizitată anual de zeci de mii de turişti europeni sau de pe alte continente. Apropiindu-te de ea vezi parcă cum se ridică din pământ o enormă alcătuire din piatră cu forme bizare, versanţii alcătuiţi din coloane şi creste cu forme greu de imaginat, care pot închipui piesele unei orgi uriaşe sau o pădure împietrită, zidurile fantastice ale unei cetăţi de pe alt tărâm, ori pagode asiatice. Totul se petrece în imaginaţia privitorului. Făuritoarea acestui straniu „edificiu" natural este apa, care cu răbdare a săpat în sute de mii de ani în rocile dealului (marne, argile, gresii) această bogăţie de forme, unică în Europa, având corespondent numai în Marele Canion al Americii de Nord.

Muzeul Municipal „Ioan Raica" funcţionează într-o clădire monument istoric (sec. XV) cunoscută sub numele şi de de Casa Zapolia, construită cu elemente ale stilului gotic, baroc şi renascentist. A fost sediul Dietei Transilvaniei şi reşedinţă a principilor transilvăneni. Muzeul adăposteşte colecţii de arheologie, artă plastică, carte veche şi documente, etnografie, etnografie africană, istorie, numismatică şi fonotecă. Colecţia de etnografie este constituită din obiecte tradiţionale româneşti şi săseşti, podoabe, unelte şi obiecte de uz casnic, coarne de vânătoare, ţesături şi icoane pe sticlă (sec. XVII şi XIX) din zona etnografică a văii Sebeşului.

Ansamblul Bisericii Evanghelice din Sebeş cuprinde pe lângă biserică, Capela Sf. Iacob, casa parohială şi zidul de incintă. Bazilică romanică (sec. XIII), transformată în 1255 în stil gotic timpuriu. Biserica, prin construcţia sa, a devenit monument ilustrativ pentru goticul transilvănean. A folosit ca model la construcţia „Bisericii Negre" din Braşov.

Sarmizegetusa Regia (*cea regească*) a fost capitala şi cel mai important centru militar, religios şi politic al statului dac înainte de războaiele cu Imperiul Roman. A fost nucleul unui sistem defensiv strategic format din şase fortăreţe dacice din Munţii Orăştiei, folosit de Decebal pentru apărare contra cuceririi romane. Este compusă din trei părţi: aşezarea civilă, cu cartierele amplasate pe mai multe terase, cetatea şi zona sacră. Situl arheologic Sarmizegetusa este situat în satul Grădiştea Muncelului din judeţul Hunedoara.

Metodologie:

Itinerarul şi obiectivele ce urmau să se viziteze în tabără au fost stabilite încă din lunile octombrie - noiembrie ale anului 2016, fiind raportate la proiectele de lucru ale elevilor înscrişi la Clasa de artă tradiţională. Astfel elevii care au lucrat linguri de dragoste, lanţuri dintr-o singură bucată, îmbinări ingenioase din lemn, au fost interesaţi să studieze în amănunt lucrările lui Perţa Constantin de la Muzeul Etnografic Orăştie, cei care au făcut gravură în lemn, cu subiecte religioase (Sf. Năframă, Majestas Domini, etc) au fost interesaţi să viziteze Biblioteca Batthyaneum din Alba Iulia şi să vadă pe viu celebrul Codex Aureux cu imaginile subiectelor lor, elevii interesaţi de gravura pe os au văzut şi studiat obiectele gravate pe os din colecţia Muzeului municipal Ion Raica din Sebeş, cei interesaţi de motivele ornamentale ale lemnului sau de icoanele pe sticlă din Lancrăm şi Laz au putut vedea şi studia lucrările în lemn de la Şugag sau icoanele pictate pe sticlă expuse la acelaşi prestigios muzeu sau la Casa Memorială Lucian Blaga din Lancrăm. De asemenea s-a crezut că este necesară o îmbogăţire a cunoştinţelor legate de obiceiuri, costume populare, punerea în valoare a unor obiective istorice şi etnografice, valori ale artei culinare tradiţionale, prin vizitarea Cetăţii Ţărăneşti de la Câlnic şi a comunei Cut.

După terminarea taberei s-au analizat, sortat şi valorificat rezultatele prin realizarea de analize morfologice şi semantice a obiectelor de artă populară studiate, după care urmează reproducerea lor practică la clasă, elaborarea unor materiale cu caracter ştiinţific a investigaţiilor şi disiminarea rezultatelor prin publicarea lor în reviste de specialitate, expoziţii, sesiuni de comunicare, declaraţii de presă şi emisiuni tv. În primul rând a fost terminat Raportul care descrie desfăşurarea taberei (100 pagini), selectate fotografiile şi filmările făcute, precum şi elaborarea unui proiect pentru valorificarea, prin următoarele lucrări de specialitate, a studiilor şi cercetărilor efectuate în tabără:

- Caracteristici artistice și constructive la coarnele de vânătoare din Colecția aflată la Muzeul Municipal Ioan Raica din Sebeș;

- Elemente ornamentale și dispunerea lor în raport cu forma obiectului la obiectele sculptate în lemn pe Valea Sebeșului - Șugag și cele de la Muzeul Etnografic Orăștie;

- Pictura pe sticlă de la Laz și Lancrăm - istoric, dezvoltare, situație prezentă.

Colectivele de elaborare și redactare a acestor lucrării (18 elevi), au stabilit etapele de lucru și termenele de realizare și au trecut la redactarea primelor capitole ale studiilor efectuate.

In continuare dăm câteva impresii ale elevilor participanți la această tabără:

Katy Raicu : *„Tabara organizată de domnul profesor Mircea Lac a fost ca o carte primită cadou. Când începi să citești o carte nouă, așteptările sunt pe măsură, te gândești la ce acțiune și personaje pot apărea, la ce amintiri și gânduri îți va crea. Această tabără este ca și un simetric al acelei „cărți bune". Începutul îți aduce în prim plan protagoniștii, oameni minunați, de la colegi de aceeași vârstă, până la profesori cu experiență și cunostințe fantastice în fiecare domeniu. Acești protagoniști devin treptat ca și o familie alături de care îți dorești din tot sufletul să călatorești și să te aventurezi prin pământurile frumoasei noastre țări. Cuprinsul cartii conturează toate activitățile desfășurate de-a lungul taberei, de la vizitarea vechii biblioteci din incinta cetații de la Alba și descifrarea înțelesului misteriosului Codex Aureus, până la aventurarea pe formațiunile asemanatoare Marelui Canion din America, Râpa Roșie de lângă orasul Sebeș. Întâlnești oameni din ce în ce mai interesanți și un tezaur de folclor chiar în casele oamenilor din localitatea Cut, guști din bucatele înmiresmate gătite de doamne cu o adevarată experiență culinară, te conectezi cu natura și înveți despre monografia strămoșilor tăi. Tot acest ansamblu de activități te va face să realizezi că poți învăța la fel de mult ca și într-un an de școală doar călatorind cu oameni eruditi și calzi prin locuri pline de istorie și splendoare, la finalul zilei lasându-ți amprenta creativității prin sculptură, pictură, gravură și multe alte tehnici pe care cu toții încercăm să le învățăm cât se poate de bine. Iar apoi vine nedoritul epilog. Îți dai seama ca orice "carte" are un sfârșit și e momentul să te desparți de firul narativ și de personajele îndrăgite. Același sentiment mi l-a* lăsat și Tabăra de Creație din 2017 și vreau să multumesc pentru aceste amintiri ce vor dăinui mereu în inima mea."

Reteta unei tabere de succes: (*)

- *476 g de fericire*
- *2 linguri de distracție*
- *10 g de prietenie*
- *15 ml de creație*
- *1291 g de cunoaștere*
- *1496 ml apa*
- *24 stropi de libertate*

Mod de preparare:

Cu zâmbetele întipărite pe chip și cu sufletele tremurând de curiozitate, noi, ucenicii domnului profesor Mircea Lac, ne-am îmbarcat într-o nouă tabără care se anunță a avea o mulțime de lucruri ce garantau a ne asigura o săptămană ce va rămâne alături de noi pe vecie. Am cunoscut oameni din alte părti ale țării care s-au dovedit a rezona perfect cu noi, cei de la Deva, și care, dacă mă gândesc acum, chiar au reușit să ne provoace sentimente de extaz și feerie. Elementul cel mai important al acestei săptămâni a fost pentru mine vizitarea bibliotecii Batthyaneum din Alba-Iulia, deoarece m-a mirat faptul ca o parte considerabilă din cele 476 de pagini componente ale celebrului Codex Aureus se găsesc pe tărâmurile noastre. Domnul profesor a reușit să ne facă sufletele să vibreze prin vizitarea unor locuri pe care le pot declara diamante ale neamului nostru. Unde mai gasim noi o asemenea minune a naturii ca și Râpa Roșie pe care a fost o plăcere să o exploram? Unde mai întalnim cetăți atat de spectaculoase precum cea de la Câlnic? După o astfel de tabără, care a avut deja numeroase ediții, pot spune doar că sunt mandră că m-am născut și că traiesc pe aceste plaiuri bogate de frumusețe și de splendoare. Ar trebui ca noi românii să prețuim această țară cât de mult putem, căci este o nestemată desprinsă din rai. În urma acestei săptămâni, am acumulat noi cunoștințe legate de istorie și de traditie (nu o voi uita niciodată pe doamna Ana Neamțu din satul Cut care m-a surprins cu rimele sale inspirate, ce mă transpuneau într-o lumea a trecutului în care țăranii scriau în pamantul țării istoria neamului și erau dominați de bucurie și liniste sufleteasca). Ma bucur că am avut, din nou, ocazia să particip în această tabără și sunt sigură că mi-a activat puternic mândria națională care mă va ajuta să văd această țară cu alți ochi și într-o lumină mult mai pozitivă.

(*) Legenda:

- *476 provine de la numarul paginilor din Codex Aureus;*
- *2 e inspirat de abandonarea Sarmizegetuzei regia din secolul al II-lea d. Hr.;*
- *10 vine de la cele 10 ha, suprafața Râpei Roșii;*
- *15 vine de la secolul al XV-lea când se spune că a fost finalizată Biserica Evanghelică din Sebeș;*
- *1291 e inspirat de prima mențiune documentară a satului Cut;*
- *1496 vine de la anul în care a început construcția Bisericii Evanghelice din Oraștie;*
- *24 provine de la înaltimea turnului porții din Cetatea din Câlnic.*

Rețetă preparată de
Teodora Raicu

Buna ziua!!

A fost o tabără minunată,practică și educativă în care am sculptat,am aflat multe informații despre cultură,istorie și religie.

Am vizitat Casa Memorială Lucian Blaga un

monument istoric aflat în localitatea Lancrăm,municipiu Sebeș și Biblioteca Batthyaneum din Alba Iulia cu al ei Codex Aureus.

În alta zi am fost la Sarmizegetusa Regia care a fost capitala și cel mai important centru militar,religios și politic al statului dac.

Biserica evanghelică din Sebeș este un alt obiectiv vizitat de noi. Am fost impresionată de ansamblu acestei biserici. Cine poate uita Râpa Roșie, sau Muzeul de istorie ,,Ion Raica''?

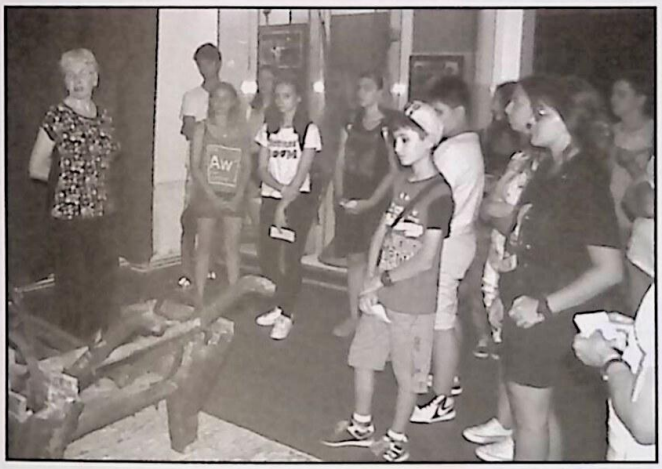
Cine-și poate închipui că poate uita Cutul, cu oamenii lui calzi și de omenie, așa cum erau odată?

În tot acest timp am învățat tehnici de lucru deosebite și mi-am făcut mulți prietenii cu care sunt sigură că o să țin legătura.

Cu drag,de la Cluj **Alexandra Salontai.**

Laura Vălean: *Chiar nu exagerez atunci când spun că această tabără a fost cea mai frumoasă la care am participat până acum. Ce poate fi mai minunat decât cinci zile alături de cei mai buni prieteni cu care împărtășești aceleași preocupări și de niște profesori nemaipomeniți de la care ai de învățat o mulțime de lucruri? Cel mai mult mi-a plăcut fapul că această tabăra a fost plină de activități. Pe lângă pregătirea pentru olimpiadă, am avut ocazia să ne cunoaștem mai bine țara, să pornimi într-o drumeție de neuitat pe Râpa Roșie, un loc unic în Europa, să vizităm atât de multe locuri încărcate de istorie și să descoperim noi surse de inspirație pentru următoarele lucrări. Consider că această tabără a fost un prilej extraordinar de a ne îmbogăți cunoștințele, de a ne pregati pentru olimpiadă și nu în ultimul rând de a lega noi prietenii.*

Poze tabără 2017

La Muzeul etnografic Orăștie

și la Catedrala romano-catolică

La Casa memorială Lucian Blaga din Lancrăm

și la mormântul poetului

La biblioteca Batthyaneum din Alba Iulia

și la Cetatea țărănească medievală Câlnic

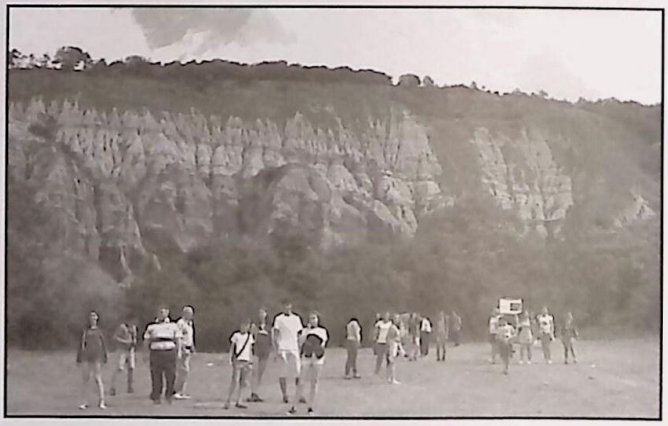
La Muzeul etnografic din Cut

și la Biserica ortodoxă din localitate

La Biserica Evanghelică din Sebeș

și la Râpa Roșie

La Muzeul Ion Raica din Sebeș

și la Sarmizegetusa